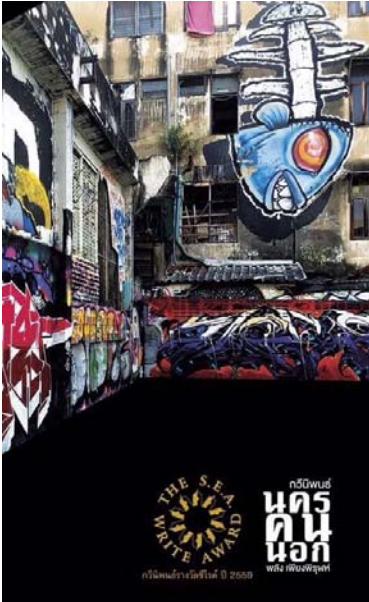

นครคนนอก: ชะตากรรมผู้อพยพในโลกยุคใหม่

The city of outsider: The fate of migrant in modern world

ประกิจ จันตะเคียน* และโกวิท ภัยสิทธิ์**

พลัง เพียงพิรุณท์. (2560). นครคนนอก.
(พิมพ์ครั้งที่ 2). สกลนคร: นิตจะศิลป์.

บทนำ

นครคนนอกเป็นหนังสือรวมบทกวีเรื่องล่าสุดที่ได้รับรางวัลสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน หรือรางวัลซีไรต์ ประจำปี 2559 ผู้เขียนคือ พลัง เพียงพิรุณท์ หรือชื่อจริง เกริกศิษฐ์ พละมาตร์ เขียนทั้งเรื่องสั้น และบทกวี ผลงานที่ผ่านมา ได้แก่ รวมบทกวี อาศรมพระจันทร์ (2547) รวมบทกวีโลกใบเล็ก (2556-เข้ารอบ 7 เล่มสุดท้ายรางวัลซีไรต์) รวมเรื่องสั้น เรากำลังกลายเป็นผี (2558) รางวัลที่เคยได้รับ ได้แก่ รางวัลพานแว่นฟ้า (2551) รางวัลนายอินทร์อะวอร์ด (2551,2556) รางวัลกนกพงศ์ สงสมพันธุ์ (2554) และรางวัลสุภาวีย์ เทวกุล (2556)

ในคำประกาศของคณะกรรมการตัดสินกล่าวว่า รวมบทกวีเรื่อง **นครคนนอก** มีความโดดเด่นด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความเป็นสากล วิธีการนำเสนอที่แปลกใหม่ การใช้ภาษาที่สั้น กระชับ มีพลัง คมชัดทั้งเสียงและความหมาย ให้ภาพของผู้คนที่สังคมมองข้าม เนื้อหา

* และ ** Thai Language Program, Buriram Rajabhat University

ครอบคลุมสังคมร่วมสมัย ชีวิตในเมือง ชีวิตชนบทและเทคโนโลยีสมัยใหม่ ใช้รูปแบบฉันทลักษณ์ตามชนบและไร่ฉันทลักษณ์ผสมผสานกัน ใช้วรรณูป ภาพวาด และสัญลักษณ์สื่อเสริมเน้นความหมายให้ขบคิดและตีความ จินตภาพและน้ำเสียงบ่งบอกว่าชีวิตเป็นทุกข์ มีปัญหา และต้องดิ้นรน แต่ในท้ายที่สุด ให้ความหวังและกำลังใจ กวีนิพนธ์เล่มนี้จึงเป็นมิติใหม่ของกวีนิพนธ์ไทยร่วมสมัย

จรรยาพร ปรปักษ์ประลัย (2559) กล่าวถึงกวีนิพนธ์เล่มนี้ว่า “พลัง เพียงพิรุฬห์ บอกเล่าเรื่องราวของผู้คนใน พ.ศ.นี้ ซึ่งอยู่กับความจริงไม่ใช่ความฝัน พวกเขาต่อสู้ดิ้นรนบนหนทางที่ไม่มีให้เลือกมากนัก ต่างพยายามใช้ชีวิตอย่างดีที่สุด ทุ่มเทกกับงานตรงหน้า อดทนต่อปัญหาต่างๆ นานา เพื่อประคับประคองชีวิตและผู้คนที่พวกเขารักไปด้วยกัน ทุกคนล้วนมีเรื่องราวของตัวเองต่างเต็มไปด้วยภาระหน้าที่ในแต่ละวัน จนไม่มีเวลาสนใจใคร เรามีดวงตาที่ทว่ากลับมองไม่เห็นผู้อื่น เรามีสองหูแต่ไม่อาจดับเสียงผู้ใด โลกของแต่ละคนถูกตัดแบ่งเป็นส่วนเล็กๆ ต่างคนต่างใช้ชีวิตของตัวเองไปวันๆ เกิด อยู่ และตายไปตามลำพัง หลายคนเป็นเสมือนคนแปลกหน้าในบ้านตัวเอง”

บทความนี้จึงต้องการจะศึกษาารูปแบบและเนื้อหาของบทกวีเล่มนี้เพื่เน้นให้เห็นแนวคิดเกี่ยวกับชะตากรรมของผู้คนอันหลากหลายทั้งในเมืองหลวง ในชนบท ในระดับสากล และในสังคมยุคใหม่ที่ใช้ชีวิตมีความแตกต่างไปจากเดิม รวมทั้งกลวิธีในการแต่งเพื่อให้เห็นการใช้ฉันทลักษณ์แบบดั้งเดิมมาผสมผสานกับท่วงท่าและลีลาจังหวะแบบสมัยใหม่

ชะตากรรมของชาวอื่นในเมืองหลวง

ชื่อเรื่อง “นครคนนอก” ครอบคลุมเรื่องราวและเนื้อหาได้อย่างสมบูรณ์ ชัดเจนในการกล่าวถึงชีวิตของคนชนบทที่อพยพเข้าสู่เมืองหลวงโดยคาดหวังว่าจะพบชีวิตที่ดีแต่ในความเป็นจริงเมืองหลวงมีวิถีชีวิต วิถีปฏิบัติของผู้คนที่เป็นชนบตายตัวส่งผลให้ความฝันของคนนอกเมืองเหล่านั้นมีโอกาสเป็นจริงได้โดยง่าย หลายชีวิตทำได้เพียงการดำรงชีวิตอยู่รอดไปวันหนึ่งๆ และมีไม่น้อยต้องพบกับความทุกข์ร้อน ร้าวรานกว่าเดิม ดังชีวิตของคนนอกเมืองที่ปรากฏในเนื้อเรื่องดังนี้

ป่าประนอม กระเป่ารถเมล์วัยชราที่ยึดอาชีพนี้ตั้งแต่เป็นสาวกระทั่งเข้าสู่วัยชรา จากวันที่เดินทางเข้ามาทำงานจนถึงวันนี้ชีวิตก็ไม่ได้ดีขึ้น ชีวิตเกินเกณฑ์เกษียณอายุ แต่หยุดทำงานไม่ได้ จึงต้องตรากตรำทำงานเพียงเพื่อแลกกับค่าแรงประจำวันและยังคงสู้งานต่อไป ดังบทกวีในเรื่อง “หน้าเหลืองทางคด...รถเมล์”

ยังอยู่แม้ยากยังอยู่
 ยังสู้ซัดสายหลายเรื่อง
 ยังชี้พ้าวุ่นขุนเคือง
 หน้าเหลืองทางคด...รถเมล์

(หน้า 21)

คนงานก่อสร้าง ที่อาบเหงื่อต่างน้ำทำงานด้วยความเหนื่อยยาก ในความเป็นจริงดีที่สูง
 แค่อีสิบหรือสามสิบชั้นต่างสำเร็จด้วยแรงงานของคนงานจากชนบททั้งสิ้น แต่ก็มีได้มีสิทธิ์ได้เป็น
 ผู้อยู่อาศัย ส่วนผู้ที่อาศัยนั้นก็ไม่ได้เป็นผู้สร้าง ดังในบทกวี “คนอยู่บ่ได้สร้างสักเสา คนสร้างบ่ได้
 เนนาแบบสนิท”

คนอยู่บ่ก่อสร้าง	สักเสา
คนอื่นเพียรซัดเกลา	เก็บกลิ่น
คนสร้างบ่ได้เนนา	แบบสนิท
เพียงคราบหมากกากกั้น	กรอบเนื้อป่นหาย

(หน้า 65)

ดาวไสว หญิงสาวผู้อพยพอีกคนหนึ่ง แม่ค้าขายข้าวแกง แม่จะมีฝีมือทำกับข้าวอร่อย มี
 ลูกค้ายากมายแต่ชีวิตคู่ซอคร้ายที่ได้สามีไม่ดี มักทำร้ายเธอทุกวันแต่ดาวไสวก็ไม่ย่อท้อ ดิ้นรน
 ต่อสู้ชีวิตเพื่อให้ได้เงินมาเลี้ยงดูครอบครัวโดยอุ้มลูกมาเร่ขายอาหารทั้งที่ร่างกายบอบช้ำจากการ
 ถูกทำร้ายร่างกาย บทกวี “ผัดเผ็ดปลาตุกคลุกเครื่องซ่า” คือชะตาชีวิตผู้หญิงอีกคนหนึ่งที่ดินรนสู้
 ชีวิต

ดาวไสวคือใครไร้บันทึก
 โหนกแก้มเหมือนแต่หมึกเป็นวงเชื่อง
 หน้าตาปูนโปนดูซัดเคือง
 ราวถูกซ่อมหาเรื่องไม่เว้นวาย
 มากับความเป็นจริงหญิงร่างเล็ก
 กระเตงเด็กโยเยมาเร่ขาย
 แกงรสมือหนักกินกันตาย
 หาเลี้ยงชายใจต่ำคล้ำสีคลอง

(หน้า 89)

ลุงแสวง คนสู้ชีวิตอีกคนหนึ่งซึ่งพ่ายแพ้ล้มเหลวกับการใช้ชีวิตในเมืองหลวง กล่าวคือ แม้จะทุ่มเททำงานเพียงใด แต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จ ยังคงเป็นคนไร้ที่อยู่ ไร้ความหวัง ใช้ชีวิตไปแต่ละวันอย่างไร้จุดหมาย ไม่คำนึงว่าในวันข้างหน้าจะเสียชีวิตหรือสูญหายไปเมื่อใด ดังบทกวี “คนบ้าแห่งมหานคร”

ลุงแสวง	แสงสว่าง	ว่างเปล่า
มืดเงา	เมื่อยล้า	หมาหอน
ดุ่มเดิน	เดี่ยวครา	อวรณ์
ร้าวรอน	โลกช่าง	กระไร
พเนจร	แรมทาง	ร้างเพื่อน
ดาวเดือน	ต่างแสง	สุกใส
บ้านคือ	เว้งฟ้า	อำไพ
ดินใด	ฝังร่าง	ช่างมัน

(หน้า 67)

เฒ่าแถม หัวหน้าช่างก่อสร้างที่พลัดตกจากนั่งร้านจนพิการ บริษัทได้เปลี่ยนงานให้ไปเป็นพนักงานรักษาความปลอดภัย เฒ่าแถมได้แต่มองสังครรอบข้างที่มีความเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา พื้นที่ว่างเปล่ากลายเป็นห้างสรรพสินค้าใหญ่โตเมื่อโครงการก่อสร้างสิ้นสุดลง ดังบทกวี “นักรังร้าน”

วันเปิดห้างสรรพสินค้าคนคับคั่ง
 แคมป์หายไปดังภาพเสมือน
 พร้อมยามแถมชายเฒ่าลับเคี้ยวเลื่อน
 ลบร่องรอยย่ำเตือนภาคโซกโซน

(หน้า 75)

สภาพชีวิตของตัวละครที่กล่าวมาบ่งบอกถึงสถานะของชนชั้นล่างซึ่งยากจนพิจารณาจากการใช้คำ เช่น ว้าวุ่น พเนจร โซกโซน ฯลฯ ผู้เขียนเปรียบให้เห็นถึงสถานะของชนชั้นล่างว่าอยู่ในฐานะผู้ถูกกระทำ ชีวิตที่ไร้หลักประกัน ความไม่มั่นคงในชีวิตในสังคมเมือง คนเหล่านี้ ต้องทำงานหนัก แต่เสียเปรียบ รายได้ต่ำ คุณภาพชีวิตต่ำ เป็นเพียงองค์ประกอบเล็กๆ ในฟันเฟืองของเครื่องจักร ดังบทกวี “ฝุ่นของฟันเฟือง” ผู้เขียนใช้อุปุภคณ์เปรียบว่า ฝุ่น (คน) คือ จูฬี ที่เล็กมาก จนถูกมองข้าม แต่ก็ยังเป็นสิ่งที่ขับเคลื่อนสังคมเมืองให้เติบโต

คงสักเรื่องราวเล็กเล็กน้อยน้อย
 ผุดพ้อลอยล่องเหนือท้องถนน
 ในท่ามฝุ่นเฟื่องเครื่องจักรกล
 กิ่งกิ่งอิงอลหล่นชำระ

(หน้า 54)

“เครื่องจักรกล” ที่กล่าวถึงนี้ มี 2 นัย นัยที่ 1 เครื่องจักรกลเป็นความหมายตรง นัยที่ 2 เครื่องจักรกลในฐานะมนุษย์ กล่าวคือ ระบบอุตสาหกรรมมักมองมนุษย์เป็นเครื่องมือทางการผลิต ดังนั้น ระบบอุตสาหกรรมในเศรษฐกิจทุนนิยมมักมุ่งหวังกำไรจากการทำงานเป็นหลัก คนจึงเปรียบเสมือนเครื่องจักรที่ใช้แรงงานในการผลิตสิ่งที่ประสงค์

ความเร่งรีบของคนเมือง ที่ต้องเดินทางไปให้ทันเวลาการทำงาน ต้องต่อสู้กับความแออัดของผู้คนและการจราจร ผู้เขียนสะท้อนความจริงเรื่องนี้ ผ่านวันจันทร์ซึ่งเป็นวันเริ่มต้นการทำงาน ดังในบทกวีเรื่อง “วันจันทร์จำ” กล่าวถึง ความรู้สึกของคนทำงานที่ต้องเริ่มงานอันแสนยุ่งเหยิงในวันจันทร์ ต้องตื่นแต่เช้า ส่งลูกไปโรงเรียน แต่สุดท้าย ก็ให้กำลังใจว่า ต้องผ่านวันจันทร์ไปให้ได้

ใครหนอบัญญัติมัดให้มัน
 มีเช้าวันจันทร์อย่าตื่นสาย
 เกิดเป็นชีวิตไซ่ง่ายตาย
 ย่อมทำทนายให้แกร่งกร้านเพื่อผ่านจันทร์
 ย่อมปลอดภัยนอญยังไม่ตายอย่าพ่ายจันทร์

(หน้า 53)

ชีวิตที่วุ่นวายตั้งแต่วันจันทร์นั้น ไม่ได้มีเฉพาะคนทำงานเท่านั้น แม้แต่เด็กนักเรียนก็ต้องร่วมชะตากรรมด้วย ผู้เขียนสะท้อนผ่านการเดินทางของเด็กนักเรียนด้วยรถไฟฟ้ามืดที่ไม่มีเวลาสนุกสนาน แม้แต่การบ้านก็ต้องทำบนรถไฟฟ้ามืด ดังเช่นในบทกวี “เด็กเด็กมักอยู่ในท้องนอนตัวนั้น”

เด็กน้อยก้มหน้างุด
 ล้วงสมุดเล่มจำเจจากเป้หลัง
 มือจับปากกาละล้าละลึง
 เสียงกิ่งกิ่งวิ่งยั้งโยกคลอน

ทำการบ้านบรรณไฟฟ้า
ใบหน้าบ่งดงามทุกซอกซอกซอก
ผล็องลงกับน้ำตาพรวดเป็ยกปอน
สบตาแม่กอดถอนลมหายใจ

(หน้า 57)

ด้วยความเร่งรีบและแก่งแย่งเพื่อช่วงชิงพื้นที่ต่างๆ ไม่ว่าจะบนท้องถนน บรรณประจำทางและพื้นที่ต่างๆ หล่อหลอมให้คนเมืองมีความด้านชาต่อทุกข์ร้อนของผู้อื่น ทั้งนี้เพราะความสำนึกในการต้องอยู่รอดเฉพาะตัว ทำให้สายใย น้ำใจของเพื่อนมนุษย์ที่พึงมีต่อกัน ถูกบั่นทอนลง กระทั่งกลายเป็นมนุษย์ปัจเจกที่สนใจแต่เรื่องตัวเองเท่านั้นไม่มีใครสนใจใคร ลักษณะของคนเมืองมักเป็นแบบต่างคนต่างอยู่ ไม่สนใจกัน แม้บ้านใกล้กันก็แทบไม่รู้จักกัน อยู่ในลักษณะ “ผู้คนเดินผ่านตามาถามทัก ต่างเร่งกลับที่พักสะบักสะบอม” ผู้เขียนสะท้อนวิถีปฏิบัติของคนเมืองในเรื่อง “เหตุผลของคนข้างบ้าน” ที่กล่าวถึง **เต็มดวง** หญิงตั้งครรภีใกล้คลอดบุตรซึ่งอาศัยอยู่ในหมู่บ้านจัดสรร สามีเป็นเซลล์แมน ออกต่างจังหวัดเป็นประจำ วันหนึ่ง เต็มดวงกลับไปเพราะอ่อนเพลียจากงาน คล้ายๆ ฟันเห็นชายชรามายืนขึ้นนิ้วไปที่บ้านข้างๆ รุ่งเช้าจึงได้เดินไปสำเร็จ ถือวิสาสะเปิดรั้วบ้านเข้าไป ก็พบว่า

ไม่เห็นมาก่อนใครซ่อนอยู่
ไม่เคยรู้ข่าวสารการสูญหาย
ชายชราอยู่เดี่ยวแสนเดียวดาย
ทอดร่างครั้งสุดท้ายหลายวันแล้ว

(หน้า 63)

นอกจากนี้ ผู้เขียนได้เสนอเนื้อหาในเชิงเสียดสีชีวิตที่วุ่นวายในสังคม เช่น เรื่อง “มนุษย์ต่างดาว” สะท้อนให้เห็นว่าสังคมยังวุ่นวายอยู่ในบางเรื่อง โดยให้มนุษย์ต่างดาวเป็นผู้ถ่ายทอดว่าในสังคมของมนุษย์ต่างดาวนั้นสุขสบายกว่า เช่น ในดินแดนของมนุษย์ต่างดาว ไม่มีภาระมากมาย ไม่มีเขตแดน ไม่ต้องทำงานหนัก ไม่มีสงคราม ไม่ต้องใช้โทรศัพท์แต่ใช้โทรจิตแทน ทุกสิ่งทุกอย่างมีแต่ความสวยงาม ดังบทกวี

ไม่มีสงคราม ไม่จำเป็น
ยังไม่เคยเห็นใครทำชั่ว
ยิ่งทำงานจมปลักหนักเหมือนวัว
คุณไม่ต้องกลัวสบาย สบาย

ไม่ต้องใช้โทรศัพท์หรือสกนิต
 ใช้แต่โทรจิตเป็นเครือข่าย
 ไม่ต้องเติมเงินให้วุ่นวาย
 ไม่ต้องย้ายค่ายให้เรื่องยาว
 และมนุษย์ต่างดาวก็เล่าเรื่องดวงดาวของเขาจบลงว่า
 ล้อมวงมาใกล้ใกล้เข้า
 ดวงดาวของเรา หลอมรวมทุกสรรพสิ่ง
 มีสายหมอกร้องเพลงได้เพราะพริ้ง
 นิ่งนิ่ง...ผมจะเล่าให้คุณฟัง

(หน้า129)

การสะท้อนวิถีชีวิตของคนนอกเมืองนี้สอดคล้องกับความคิดเห็นของ สุรภีพรรณ ฉัตร
 ราภรณ์ (2560) ที่แสดงความเห็นว่า “นครคนนอก” เป็นบทกวีที่ร่วมสมัยที่กล่าวถึงสังคม คนเล็ก
 คนน้อยซึ่งเป็นคนธรรมดา คนชนชั้นระดับล่างในเมืองใหญ่ เช่น การกล่าวถึงคนงานก่อสร้างตึก
 ทางสรรพสินค้าสร้างห้างสรรพสินค้าหรือสร้างตึกที่พวกเขาไม่ได้อยู่ และเบื้องหลังชีวิตคนกลุ่มนี้ที่มี
 ทะเลาะเบาะแว้ง ยากจนทุกข์ยากมีความเครียดกับสภาวะความไม่มั่นคงของชีวิต

ปัญหาสากล: ภัยพิบัติ สงคราม และสิทธิมนุษยชน

ในบทกวี “ช่วงหนึ่งหนึ่ง ปลาอานนท้อาจพลิกตัวบ่อย” สะท้อนให้เห็นความเชื่อของ
 มนุษย์ว่าภัยพิบัติต่างๆ ที่เกิดในโลกมนุษย์และนำไปสู่การสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินต่างๆ เกิดจาก
 ปลาอานนทที่หมุนโลกอยู่พลิกตัว แท้จริงปรากฏการณ์เหล่านี้ล้วนเกิดจากน้ำมือมนุษย์ทั้งสิ้น
 เป็นสิ่งที่มนุษย์ก่อขึ้นเองและกลายเป็นปัญหาที่ไม่สามารถแก้ปัญหาได้ซึ่งธรรมชาติกำลังแสดงให้เห็น
 เห็นผลร้ายเหล่านั้น ดังบทกวี

โลกถูกเขย่าพวกเราทราบ
 อาจเป็นเพราะตราบาปมิรู้เท่า
 ซ้ำซ้อนซ้อนปัญหาไม่ผ่อนเพลลา
 รังแต่ขมวดเข้าอยู่นับวัน

(หน้า 144)

นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นวิกฤติพลังงานอันเป็นการผลาญพรัাত্রพยากรณ์ธรรมชาติ โดยมนุษย์เป็นผู้กระทำ มีการแย่งชิงทรัพยากรทั้งบนดินใต้ดิน ทำลายความยืดหยุ่นของธรรมชาติและนำไปสู่ภัยพิบัติที่สุด ดังบทกวี

วิกฤตเชื้อเพลิงพร้อมแก่งแย่ง
 ก่อสงครามพลิกแพลงเข้าห้าห้า
 กิเลสการเมืองปะทะกอดตัน
 แดกออกเป็นมหันต์แห่งเสียงปืน

(หน้า 144)

ผู้เขียนยังสะท้อนให้เห็นถึงการส่งเสริม เรียกร้องให้มนุษย์เคารพในสิทธิมนุษยชน ไม่ว่าจะเป็ชนกลุ่มน้อยที่กลายเป็นผู้ไร้นาม ไร้ชาติซึ่งปัจจุบันถูกเหยียดหยามและถากถางราวกับมีใช้มนุษย์พลัง รวมทั้งชนกลุ่มน้อยกลุ่มหนึ่งอย่าง “โรฮิงญา” ซึ่งมีสภาพมนุษย์ไร้สัญชาติ อาศัยอยู่ตามชายแดนประเทศเมียนมาซึ่งทางการประเทศเมียนมาต้องใช้กำลังปราบปรามอย่างโหดเหี้ยม ดังบทกวี “เราต่างคือนักอพยพ” ที่ผู้เขียนสะท้อนภาพชาว “โรฮิงญา” ผ่านการสนทนาระหว่างแม่กับลูกขณะดูข่าวโทรทัศน์

“โรฮิงญาคือใครคะคุณแม่ น่าสงสารจัง”
 “ลูกยังเด็กเกินไปนะจ๊ะ ยังมีอีกหลายอย่างที่ลูกยังไม่รู้ความจริง”
 “คุณแม่รู้ความจริงหรือคะ”
 “ไม่หรอกจ้ะ แม่ก็ยังไม่รู้ทั้งหมด”
 “แต่หนูสงสารเขานี่คะ”
 “ถ้าอย่างนั้นหนูต้องตั้งใจเรียนนะลูก”
 “ทำไมหรือคะ”
 “หนูจะได้ช่วยพวกเขาอย่างไรล่ะจ๊ะ”
 “โลกใบใหญ่มากมาย” เด็กน้อยผายมือสุดแขน
 “ทำไมเขาไม่มีที่อยู่ล่ะคะ”

(หน้า 155)

บทกวีที่เขียนเป็นกลอนเปล่านี้อธิบายอย่างรวดเร็ว ด้วยคำพูดเด็กน้อย “โลกใบใหญ่มากมาย...ทำไมเขาไม่มีที่อยู่ล่ะคะ” คำพูดของเด็กน้อยนำไปสู่ความตระหนักว่าโลกมีพื้นที่ถึง 510,072,000 ตร.กม. แม้จะมีพื้นที่น้ำถึง 3 ส่วน และเป็นพื้นที่ดิน 1 ส่วน แต่ก็เพียงพอสำหรับการอยู่อาศัยของคนจำนวน 7,300 ล้านคน ประเทศเมียนมามีพื้นที่ 676,578 ตร.กม. ประชากร

60 ล้านคน และประชากรที่เป็นสัญชาติโรฮิงญา ประมาณ 700,000 คน ถูกปราบปรามและผลาญฆ่าอย่างทารุณ เนื่องจากไม่นับรวมว่าเป็นพลเมืองของประเทศเมียนมา ผู้เขียนสะท้อนผ่านเด็กหญิงว่าการละเมิดสิทธิมนุษยชนเกิดขึ้นแทบจะทั่วโลกในขณะนี้ เหตุผลที่แท้จริงแล้ว อาจไม่ใช่เพราะไม่มีพื้นที่ให้อยู่อาศัยหากเหตุผลมาจากการแบ่งเขาแบ่งเรา รวมทั้งโครงสร้างทางสังคมที่ยุติธรรมที่เปิดโอกาสให้คนจำนวนหนึ่งครอบครองทรัพย์สินสมบัติมากเกินไป ขณะที่กลุ่มคนอีกกลุ่มหนึ่งสิ้นไร้ที่อาศัยถูกกระทำให้สิ้นไร้ความเป็นมนุษย์

นอกจากนี้ ผู้เขียนได้แสดงให้เห็นความขัดแย้งที่เป็นชนวนไปสู่สงคราม กล่าวคือ ภาวะสงครามขัดแย้งระหว่างชาติเดียวกันและระหว่างชาติ ซึ่งเกิดขึ้นแทบทุกมุมโลก เช่น สงครามในอัฟกานิสถาน อิรัก เม็กซิโก ตุรกี-เคอร์ดิสถาน ไนจีเรีย คาฟูซูดาน ลิเบีย เยเมน สงครามระหว่างชาติพันธุ์ในซูดานโดยสะท้อนผ่านบทกวี “ใบหน้าสงคราม” ดังนี้

เมื่อสงครามกัดกินใจก่อนไปโลก
รักจึงจมลงสุดโตกรความโศกเศร้า
หวังจึงรายตายตามหัวใจเรา
แผ่วลมปากรำเป่าเสียงรำพัน

(หน้า 134)

คนชนบท: ชะตากรรมพลิกผันของคนบ้านนอกในโลกยุคใหม่

กวีนิพนธ์เล่มนี้นอกจากจะกล่าวถึงชะตาชีวิตหลากหลายรูปแบบของคนในเมืองแล้ว ยังกล่าวถึงสภาพชีวิตของคนในชนบทที่ได้รับความทุกข์ในการดำเนินชีวิต ชะตากรรมที่พลิกผัน ทั้งที่เกิดจากการกระทำของตนเอง เกิดจากโครงสร้างทางสังคม และโชคชะตาที่ทำให้ได้รับเคราะห์กรรมจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมสมัยใหม่

บทกวี “บนถนนสายมหาสารคามขอนแก่น” กล่าวถึงความทุกข์ยากของชายชราคนหนึ่ง ที่ประสบชะตากรรมพลิกผันจากคนที่มีฐานะร่ำรวย มีกิจการเป็นของตนเอง ต้องกลายมาเป็นคนตกทุกข์ได้ยาก สิ้นเนื้อประดาตัวจำต้องจากบ้านเกิดเมืองนอนไปไกล ทั้งลูกเมียให้เผชิญความทุกข์ยากตามลำพัง ท้ายที่สุดก็ซึมซานกลับมาอย่างคนสิ้นไร้แล้วเริ่มต้นชีวิตใหม่ท่ามกลางสังคมที่เปลี่ยนไป ชายชราจึงโหยหาอาลัยและใคร่ครวญถึงชีวิตที่ผ่านมา ดังบทกวี

ชายแก่หัวล้านผิวดกกระ
ถอนหายใจหลายขณะดวงตาเหม่อ
เอ่ยถึงความหลังราวละเมอ
ผ่ายผอมเซอะเซ่อซ่อนความนัย

ความคิดล่องไหลในอดีต
เป็นภาพสีซีดหมองหม่นไหม้
เห็นความรักหักรานผลาญเยื่อใย
เต็มห่วงอาลัยทุกไคร่ครวญ

(หน้า 28)

บทกวี “เสียงแคนนั้นครวญหวานาน” ก็กล่าวถึงชีวิตที่พลิกผันของคนชนบทเช่นกัน ต่างกันที่ชะตากรรมที่ประสบนี้เกิดจากการเลือกตัดสินใจที่ผิดพลาดของตัวเอง ด้วยความหลงผิด เข้าใจผิด ตามมายาคติของคนในสังคมชนบทยุคใหม่ที่วาดหวังว่าการมีอำนาจ และตำแหน่งหน้าที่ที่ได้เป็นผู้นำท้องถิ่นจะนำพาทรัพย์สินเงินทองให้เจริญงอกงามยิ่งขึ้น โดยการใช้เงินจากการทำธุรกิจมาซื้อเสียงเพื่อให้ตัวเองได้รับเลือกตั้งให้เป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อได้ตำแหน่งสมปรารถนาแล้วก็หวังว่าจะได้ผลประโยชน์ตอบแทนคุ้มค่างับทรัพย์สินที่เสียไป เป็นลักษณะ “เสือนอนกิน” แต่ความจริงหาเป็นเช่นนั้นไม่ ในที่สุดทรัพย์สินสมบัติและกิจการของครอบครัวที่สร้างมาก็ต้องสูญสลายไปด้วยมายาคติที่ตนสร้างขึ้น

กิจการของครอบครัวถูกฝากไว้กับเสือนอนกิน
หนักแน่นกว่าทุกครั้งที่ตั้งใจ
เงินจากเสือนอนกินไม่ได้มากมายนัก
สลายไปกับทักษะของผู้คนในห้วงเวลาหนึ่ง
ผู้อยากได้ต้องจ่ายผู้เลือกเสียก่อน
ผู้ได้แล้วจึงหวังว่าจะได้คืน
แต่หาเป็นเช่นนั้นเสมอไปดอก
คำหลายหนอคำหลาย
เสือนอนกินเริ่มผงกหัวขึ้นคำราม
“ขอเถิด” คำหลายว่า
อย่าเพิ่งตัดสินใจล้มละลายเถิด
ฉันคือนายกองค์การบริหารส่วนตำบล
ขออีกสักสองปีเถิด
เอาโรงน้ำไป
เอาทุกอย่างไป
แต่โปรดให้สิ่งที่ฉันได้ขอเถิด

(หน้า 50-51)

บทกวีนี้สะท้อนให้เห็นทัศนะของผู้คนในชนบทเกี่ยวกับการเมืองที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้คนในชนบทยุคปัจจุบันไม่ได้เลือกผู้นำท้องถิ่นหรือนักการเมืองมาบริหารบ้านเมืองโดยการพิจารณาจากความรู้ความสามารถของผู้อาสาพัฒนาท้องถิ่นอย่างแท้จริง แต่คำนึงถึงค่าตอบแทนเป็นเงินตราที่จะได้รับจากการลงคะแนนให้เป็นสำคัญ

บทกวี “เมจิคอลเรียลลิสซึม” กล่าวถึงชะตากรรมอันพลิกผันของชายชราในชนบทเช่นกัน แต่ไม่ใช่คนที่เคยมีฐานะร่ำรวยหรือมีกิจการของครอบครัวแล้วล้มละลายเหมือนตัวละครจากบทกวีข้างต้น เขาเป็นเพียงชายคนหนึ่งที่มีชีวิตครอบครัวที่ล้มเหลวจนต้องหนีไปบวช แต่ชะตากรรมทำให้เขาต้องสึกออกมาเผชิญชีวิตในทางโลกอีกครั้ง เขาติดสุราแต่ก็สำนึกได้จนอธิษฐานว่าจะไม่ดื่มอีกแต่โชคชะตาก็ทำให้เขาแพ้วายต่อกิเลสที่ยั่วเย้า ในที่สุดก็กลายเป็นคนติดเหล้ามามายไม่ได้สติกลายเป็นคนบ้าสติฟั่นเฟือน ดังบทกวี

ดึกคืนเดินชนทั่วหัวคิ้วแตก

กลายเป็นคนแปลกแยกหลายคนถาม

ไอ้เขี้ยวยาวคืออะไรไม่ได้ความ

ตีสองตีสามคุยกับเงา

จิตตกสู่ภพอันลึกลับ

สัมภเวสีจู้จิบเวียนออกเข้า

กลายเป็นบ้าผิดมนุษย์สุดคาดเดา

เพรียกขวัญมาแนบเนาฝ้าวิงวอน

(หน้า 100-101)

จากบทกวีสรุปความได้ว่าสังคมในชนบทในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม มีสิ่งที่ยั่วเย้าให้คนหลงเตลิดไปตามกิเลสตัณหา ไม่ว่าจะเป็นความโลภ การแสวงหาเงินทองจนเกินพอดี การแสวงหาอำนาจจนไร้ขอบเขต รวมทั้งพฤติกรรมของคนในชนบทที่มองเห็นวัตถุสิ่งของเงินตรา การบริโภคสำคัญกว่าจิตใจหรือศีลธรรมอันดีงาม จนนำไปสู่โศกนาฏกรรมของคนชนบทในปัจจุบัน

นครคนนอก : การผสมผสานฉันทลักษณ์แบบเดิมกับท่วงทำนองเทคโนโลยีสมัยใหม่

นอกจากการพิจารณาเนื้อหาสาระและแก่นสารของกวีนิพนธ์แล้ว การพิจารณาบทกวีที่ได้รับรางวัลซีไรต์ต้องพิจารณาท่วงทีลีลาในการแต่งว่ามีความโดดเด่นมากน้อยเพียงใดซึ่งสามารถพิจารณาได้ดังนี้

เมื่อพิจารณาฉันทลักษณ์พบว่าผู้เขียนเลือกใช้ฉันทลักษณ์ดั้งเดิมโดยใช้คำประพันธ์ประเภท กาพย์ กลอน โคลง และร่าย โดยเฉพาะใช้กลอนสุภาพมากที่สุด เช่นในเรื่อง “เด็กเด็กมักอยู่ในท้องนอนตัวนั้น” “เหตุผลของเด็กข้างบ้าน” “ต้อกออนเดอะโรด” เป็นต้น ส่วนกลอนหกนั้นพบในเรื่อง “คนบ้าแห่งมหานคร”

คำประพันธ์ประเภทกาพย์พบว่าใช้กาพย์ยานี 11 เช่นในเรื่อง “ฤดูก็เด็ดเดี่ยวได้ตีมด้าทุกฤดู” กาพย์ฉบัง 16 เช่นในเรื่อง “จำเพาะเจาะตรงจากทั้งถลาบิน” กาพย์สุรางคนางค์ 28 เช่นในเรื่อง “บริการเต็มที่ให้เช่า” เป็นต้น

คำประพันธ์ประเภทโคลงพบว่าใช้โคลงสี่สุภาพ เช่นในเรื่อง “คนอยู่บ่ได้สร้างสักเสาคอนสร้างบ่ได้เนาแนบสนิท” เรื่อง “รอยยิ้มเมื่อยามหายนะ”

คำประพันธ์ประเภทร่ายสุภาพ พบในเรื่อง “มีชีวิตย่อมยังเรื่องวุ่นวายอยู่รายรอบ”

ที่น่าสนใจอย่างยิ่งคือ ปรากฏโองการแข่งน้ำ วรรณคดียุคต้นสมัยอยุธยา ดังบทกวีในมารดาสวรรค์ (ชาย) โองการแข่งน้ำ (ขวา)

ใครกรีดร้อง	ร่ำเสียง	น้ำฟ้าพาด	ฟองขาว
คราเดือนดาว	ดับหล้า	ดับเดโช	ฉ่ำหล้า
แผ่นดินเอียง	หลังแอ่น	ปลาตินดาว	เดือนแอ่น
ผีไข้บ้า	บ่อนขวัญ	ลมกล้าป่วน	ไปมาฯ
เขาแก่นกัอน	กลางหาว	(สุจิตต์ วงษ์เทศ, 2546: 161)	
ขู่วราคาญ	ขุ่นข้อง		
เยือกลมหนาว	หื่นโหด		
หินกลิ้งก้อง	กล่นหิน		

(หน้า 153)

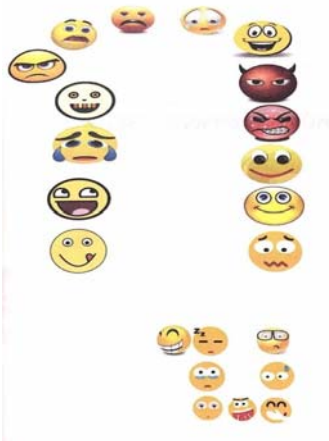
เมื่อนำข้อมูลมาเปรียบเทียบกับโคลงห้าในโองการแข่งน้ำ ลักษณะคำประพันธ์ที่เจตนาแต่งตามฉันทลักษณ์ดั้งเดิม อารมณ์และฉากของบทกวีในลักษณะเดียวกัน ในบทกวีมารดาสวรรค์

พรรณนาถึงความตื่นตระหนกของผู้คนในเหตุการณ์แผ่นดินไหวประเทศเนปาล ส่วนบทกวีใน
โองการแข่งน้ำคือเหตุการณ์ในภายหลังที่เกิดไฟไหม้โลก นรกสวรรค์พินาศหมด เมื่อไฟสงบ ผน
ตกลงดับไฟจนมอดสนิท พื้นโลกเย็นฉ่ำเกิดเป็นปูเป็นปลาเป็นดินเป็นดาว และลมพัดจัด
ตลอดเวลา

นอกจากแต่งด้วยฉันทลักษณ์ดั้งเดิมแล้ว บางลักษณะปรากฏเป็นกลอนเปล่า ดังบทกวี
“การค้นพบบางอย่างในระหว่างระลึกบางสิ่ง”

ดูเถิดเพื่อน
ฉันทระลึกได้อยู่เสมอ
การระลึกได้อยู่เสมอ
เป็นเครื่องยืนยันว่า
เราทำอะไรได้มากกว่านั่งรอตะวันตกดิน

(หน้า 108)

การใช้ภาพ ในฐานะบทกวีที่ไม่มีตัวหนังสือแต่มี
อารมณ์ความรู้สึก สะท้อนให้เห็นลมหายใจของคนยุคใหม่ ที่มี
ชีวิตหมกมุ่นกับเครื่องมือแห่งยุคสมัย สื่อสารกันด้วยสัญลักษณ์
เช่น อีโมติคอนซิมโบลิสต์ (หน้า 16) เป็นสัญลักษณ์แสดง
อารมณ์ต่าง ๆ ปรากฏในเฟซบุ๊ก ไลน์ ยูทูป ฯลฯ

การนำสัญลักษณ์ซึ่งเป็นรูปแบบการสื่อสารในโลก
ออนไลน์มาใช้ที่เรียกว่า “แฮชแท็ก” ในเรื่อง “ชีวิตติดแฮช
แท็ก” ทำให้บทกวีมีความแปลกใหม่ ทันสมัย ถึงแม้ว่าจะนำ
แฮชแท็กมาเขียนต่อๆ กันแต่ผู้เขียนก็ยังคงลักษณะสัมผัสไว้อยู่ทำให้บทกวีมีลักษณะคล้ายๆ ร่าย

ตื่นแล้ว

#ยิ้มหน่อยนะเตง #เพลงส่งไปใหม่แล้วไง #ให้ของขวัญ

#วันแสนสุข #.....

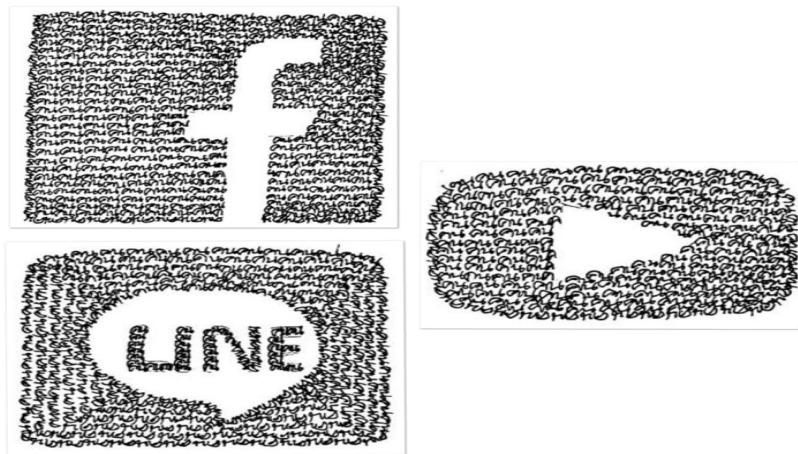
#ร้ออ่านจะลดพุง #ยุ่งจิงนะเมิงงงง#

(หน้า 37)

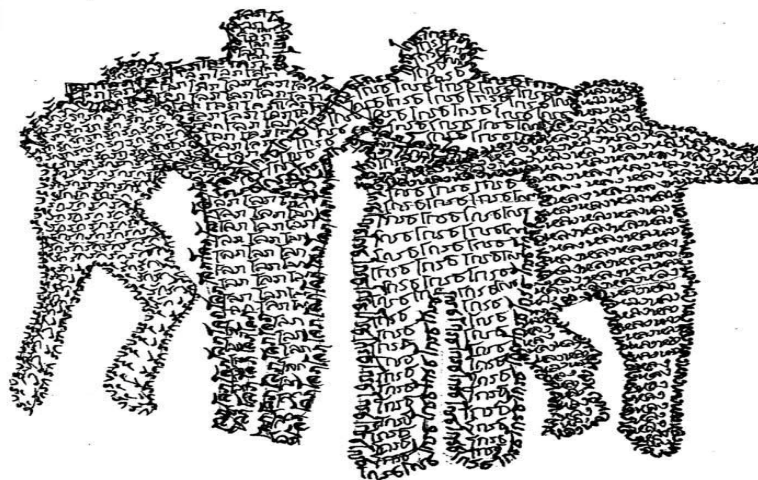
นอกจากนี้ยังนำท่วงทีลีลาเพลงแร็ป ทำนองนิยมของวัยรุ่นยุคใหม่ซึ่งภาษาในเพลงประเภทแร็ปเป็นที่นิยมกันในกลุ่มวัยรุ่น มักมีคำว่า “โย่ว” ประกอบอยู่ในเพลง ผู้เขียนใช้ท่วงทำนองเพลงแร็ปนำเสนอทกวีได้อย่างน่าสนใจเช่น ดังบทกวีในเรื่อง แร็ป แบบเทิลพลั่ง

...โย่ว...อา...อ้อ อำนาจ...โย่ว..อำนาจ เมื่อถูกมันสิงสู่
เมื่อถูกมันเข้าไปอยู่ พวกมันอย่าคิดสู้ พวกมันอย่าสู้รู้ กูเตือนมันแล้ว
กูบอกมันแล้ว ให้หลีกไปไกลไกล หลบไปให้ไวไว... (หน้า 170)

ลักษณะเด่นอีกประการหนึ่ง คือวรรณรูป (คำที่ทำให้เกิดภาพ) สัญลักษณ์แห่งยุคสมัยเช่น facebook line และ youtube ถูกนำมาสร้างด้วยอักษร “คน” (หน้า 35)

วรรณรูป ภาพคนเดินกอดคอกัน 4 คน คนที่ 1 สร้างด้วยอักษร “รัก” คนที่ 2 สร้างด้วยอักษร “โลก” คนที่ 3 สร้างด้วยอักษร “โกรธ” และคนที่ 4 สร้างด้วยอักษร “หลง” (หน้า 47)

วรรณรูป ประกอบเป็น ค ตัวใหญ่ เขียนด้วยคำ “วัวควายม้าลาแมวมหาลิงหมูไก่ลิง”วางติดต่อกันไปเต็มรูป (หน้า 59)วรรณรูป ประศนี สร้างด้วยอักษร “คน” เขียน ต่อเนื่องกัน ประกอบเป็นรูปเครื่องหมาย ประศนี (หน้า 105) วรรณรูปรถถัง สร้างด้วยอักษร “คน” เขียน ต่อเนื่องกัน ประกอบเป็นรูป รถถัง ลูกกระสุน (หน้า 133) ดังภาพด้านล่าง

การใช้วรรณรูปสื่อความหมายถึงเครื่องมือทางเทคโนโลยีของคนในยุคปัจจุบันแต่ถึงแม้เทคโนโลยีจะเจริญก้าวหน้าแต่มนุษย์ก็ยังคงมีปัญหาในเรื่อง รัก โลภ โกรธ หลง คนในเครื่องหมายประศนีและคนที่ประกอบเป็นรถถังอาจตีความได้ว่ามนุษย์ยังคงฝักใฝ่กับการก่อสร้างกรรมหรืออาจตีความได้ว่าปัจจุบันสังคมกำลังอยู่ในบรรยากาศของการยึดอำนาจโดยทหาร

อาจกล่าวได้ว่า บทกวี ของพลัง เพียงพิรุณห์ เล่มนี้ นอกจากจะใช้ฉันทลักษณ์ดั้งเดิมแล้วยังผสมผสานด้วยท่วงท่าและลีลาจังหวะของคนรุ่นใหม่ เช่น จังหวะของแร็ป จังหวะเพลงเดดเมทัลตลอดจนใช้สัญลักษณ์ที่สื่อสารในโลกออนไลน์นำเสนอในฐานะบทกวี ดังคำกล่าวของสุรกีพรรณ ฉัตรภรณ์ (2560) ที่กล่าวถึงกวีนิพนธ์เล่มนี้ว่า “แง่ฉันทลักษณ์ถือว่าแปลกใหม่เพราะมีทั้งที่มีรูปแบบและไม่มีรูปแบบผสมกัน เป็นความสามารถของผู้เขียน รวมทั้งมีการใช้ภาษาในเฟซบุ๊ก ภาษาในไลน์ ภาษาแร็ป มีคำว่าโย่ว เหล่านี้ทำให้เนื้อหามีความเป็นสากล เป็นมิติที่ไม่คุ้นเคยในบทกวีไทยแต่ก็ยังไม่ทิ้งขนบความเป็นบทกวีดั้งเดิมเอาไว้”

บทสรุป

“นครคนนอก” เป็นกวีนิพนธ์ที่สะท้อนให้เห็นภาพผู้คนที่อยู่ในสังคมที่มีความแตกต่างและหลากหลาย ตัวละครแต่ละตัวเป็นเหมือนตัวแทนของกลุ่มต่างๆ ที่ล้วนแต่ประสบชะตากรรมไปตามวิถีของโลกยุคใหม่ ผู้คนในสังคมต่างประสบกับความทุกข์ ปัญหาและต้องต่อสู้ดิ้นรนในการดำเนินชีวิต วิถีชีวิตและทัศนคติบางอย่างเปลี่ยนแปลงไปจากสังคมไทยยุคก่อน แต่แม้ว่าสังคมยุค

ใหม่จะเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาไปจากเดิมมากเพียงไร แต่สิ่งที่ยังคงอยู่ในตัวตนของมนุษย์คือกิเลสตัณหา ความรัก ความโลภ ความโกรธ ความหลง ซึ่งนำไปสู่ความขัดแย้ง และความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสังคมต่งบทวีหลายบทที่สะท้อนให้เห็นภาพชะตากรรมของตัวละครอันหลากหลาย เช่นเดียวกับกลวิธีในการนำเสนอเนื้อหาในบทวีเล่มนี้ก็มีรูปแบบที่หลากหลาย ทั้งที่เป็นการนำเสนอตามแนวขนบนิยม การคิดสร้างสรรค์ที่เป็นไปตามสมัยนิยมรวมถึงการนำเสนอผ่านวรรณรูปที่มีความหมายจากคำและจากภาพที่ปรากฏ จึงนับว่าบทวีเล่มนี้มีความโดดเด่นและมีความหลากหลายทั้งเนื้อหาและรูปแบบในการนำเสนอตั้งคำประกาศที่คณะกรรมการตัดสินรางวัลซีไรต์ได้กล่าวไว้อย่างแท้จริง

รายการอ้างอิง

จรรณพร ปรัชญ์ประลัย. 2559. **นศรคนนอก: คนแปลกหน้าในบ้านตัวเอง.** (ออนไลน์)

[HTTP://WWW.THEPAPERLESS.COM](http://www.thepaperless.com) 7 กันยายน 2560

นศรคนนอก' คว่า'กรวีซีไรต์' สะท้อนยุค 4.0. 2560. (ออนไลน์)

[HTTP://WWW.THAIPOST.NET](http://www.thaipost.net). 20สิงหาคม 2560

พลั้ง เพียงพิรุณห์. 2560. **นศรคนนอก.** พิมพ์ครั้งที่ 2.สกลนคร: นิตจะศิลป์.

สุจิตต์ วงษ์เทศ. 2546. **ประวัติศาสตร์สังคม-วัฒนธรรมของภาษาและวรรณคดีไทยในสยาม**

ประเทศ. กรุงเทพฯ: มติชน.